

# Από τις σπασμένες βιτρίνες ως την εξέγερση – Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Και για τη Chanel θα μας ρωτήσουν, και για τη Celine της λεωφόρου Montaigne που άδειασε, και για τις βιτρίνες της Louis Vuitton, της Hermès και της Dior που ράγισαν και σπάσανε, και για τις τσάντες που την επομένη πουλιόντουσαν στο internet με τα αντικλεπτικά tags ακόμα πάνω. Θα μας ρωτήσουν αν “τα εγκρίνουμε”, λες και περίμενε κανείς στους δρόμους του Παρισιού τη δική μας βούλα και έγκριση. Η απάντηση δεν βολεύει κανέναν: στην τελική, δεν μας ενδιαφέρει κιόλας αν έγινε πλιάτσικο στη Chanel, ούτε το κάθε σπάσιμο καταστήματος πολυτελών ειδών ή η κάθε απαλλοτρίωση σε σούπερ μάρκετ και αλυσίδες. Μας ενδιαφέρει τι αποκαλύπτουν αυτές οι πράξεις για τη σχέση των εξεγερμένων με την κοινωνία στην οποία ζουν. Μας ενδιαφέρει γιατί ένας δεκαεξάχρονος από το Créteil ή το Seine-Saint-Denis ένιωθε πάντα ότι οι συγκεκριμένες γειτονιές ή διαμερίσματα του Παρισιού δεν τον χώραγαν και δεν τον δέχονταν, και γιατί για ένα βράδυ αποφάσισε ότι μπορούσε να την... οικειοποιηθεί. Το επόμενο πρωί, η Chanel στη λεωφόρο των Champs-Élysées ήταν ντυμένη με μεταλλικό πλέγμα, σαν στρατόπεδο. Πιο ειλικρινή εικόνα για το τί ακριβώς είναι αυτά τα διαμερίσματα του Παρισιού για τα παιδιά των προαστίων και για τους ανθρώπους όλων των υπόλοιπων γειτονιών δύσκολα θα βρει κανείς

Όλα ξεκίνησαν στις 17 Σεπτέμβρη, όταν οι εργαζόμενοι ενός λυκείου στο Créteil κινητοποιήθηκαν ενάντια στις ελλείψεις προσωπικού και οι μαθητές έκλεισαν την πόρτα του σχολείου τους: τάξεις των 35, λυόμενες αίθουσες που σιγοβράζουν ή

παγώνουν, ένα Parcoursup (σαν τις Πανελλαδικές Εξετάσεις) που κρίνει από τα 16 ποιος αξίζει να σπουδάσει. Την 1η Οκτώβρη ήταν σε κινητοποίηση 1.027 λύκεια και έγιναν κοντά στις 2.000 προσαγωγές, κυρίως ανηλίκων, στη Lens ένας δεκαπεντάχρονος έχασε το χέρι του από χειροβομβίδα της αστυνομίας, στην Tours ένας δεκαεξάχρονος την όραση από το ένα του μάτι. Στις 17 Οκτώβρη, μια μέρα με διαδηλώσεις ενάντια στην ακρίβεια σε όλη την χώρα, βγήκε στον δρόμο πάνω από μισό εκατομμύριο κόσμος και το δημαρχείο της Limoges καιγόταν. Μάλιστα, αυτές οι Παν-Γαλλικές διαδηλώσεις οργανώθηκαν σε μεγάλο μέρος τους μέσα από κωδικοποιημένα καλέσματα στα social media της νέας γενιάς (τύπου TikTok). Ο Μακρόν σε διάγγελμά του υποσχέθηκε αντίποινα και βία, χωρίς εννοείται να αγγίξει κανένα αίτημα, όπως απαντά πάντα το κράτος όταν το στριμώχνεται και η εξουσία του κλονίζεται, όταν δέχεται μεγαλύτερη αντίδραση και οργή απ' όση περίμενε.

### **Ένα άλλο πολιτικό υποκείμενο**

Το κράτος δεν έχει φυσικά άλλη απάντηση, γιατί το υποκείμενο που εξεγείρεται σήμερα στη Γαλλία είναι διαφορετικό από όλα τα προηγούμενα. Είναι μαθητές και φοιτητές που διατυπώνουν δημόσια πολύ αληθινά αιτήματα, λαϊκά στρώματα που ξεσηκώνονται ενάντια στο κόστος ζωής, είναι ένα δεκαπεντάχρονο παιδί του προαστίου χωρίς αιτήματα που να χωράνε σ' ένα δελτίο τύπου, που μπορεί να εξεγερθεί χωρίς συγκροτημένο πολιτικό πλαίσιο, αρκεί να ανοίξει η δυνατότητα της σύγκρουσης. Οι παρέες του, οι "συμμορίες" των καναλιών, δεν μιλούν τη γλώσσα κάποιας Αριστεράς ή κάποιας Αναρχίας, δεν είναι όμως ούτε και μια χούφτα μπαχαλάκηδες. Οι συγκρούσεις με την αστυνομία είναι ανοιχτές, αυθόρμητες και, κάπως οξύμωρα, οργανωμένες: χωρίς αρχηγό και πρόγραμμα, με μια τεχνογνωσία που πέρασε από χέρι σε χέρι, από τα κίτρινα γιλέκα ως τις νύχτες μετά τη δολοφονία του Ναέλ, το 2023. Η κλιμάκωση δεν είναι καινούργια σαν φαινόμενο, αλλά η έκτασή της είναι. Αιτήματα και συγκρούσεις είναι το ίδιο κίνημα, που απλώς μιλάει δύο γλώσσες.

Μπροστά του όλοι μένουν αμήχανοι. Το κράτος ψάχνει τον

“εγκέφαλο” και τον βρίσκει, φυσικά, στην Ανυπότακτη Γαλλία. Η Αριστερά στήνει ανθρώπινες αλυσίδες γονιών ανάμεσα στα MAT και στους μαθητές και διαφέρει από τους άλλους μόνο στη μορφή: κάνει τα παιδιά θύματα για να παίξει τον “υπεύθυνο ενήλικα”, ενώ στην ουσία ξεχωρίζει κι αυτή τους “καλούς” με τα νόμιμα αιτήματα από τους “κακούς” ταραξίες. Τα παιδιά πέρασαν από δίπλα της και πήγαν κατευθείαν στα MAT. Η ακροδεξιά βλέπει μετανάστες και ζητά αφαιρέσεις ιθαγένειας. Τρεις απαντήσεις, μία παραδοχή: ότι αυτά τα παιδιά **δεν** μπορεί να είναι πολιτικά υποκείμενα.

Εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ρητά πως δεν πρόκειται για ζήτημα μετανάστευσης αυτό καθαυτό, όπως θέλει η ακροδεξιά. Η καταγωγή μετράει μόνο όσο την κάνει κριτήριο διαλογής το ίδιο το κράτος, στους ελέγχους ταυτότητας, στα μπλόκα της τροχαίας κτλ. Το επίδικο είναι οι κοινωνικές συνθήκες όσων διεκδικούν μέσω της βίας το κομμάτι του δυτικού τρόπου ζωής που τους “υποσχέθηκαν” χωρίς να τους δώσουν ποτέ πρόσβαση: ένα σχολείο ίσων ευκαιριών που έγινε λυόμενα με κατσαρίδες, κι έναν πλούτο που θα “διαχεόταν” κάποτε και προς τα κάτω (όπως είχαν υποσχεθεί το Γαλλικό κράτος και η κυβέρνηση), έστω όσος χρειάζεται για να επιβιώσεις. Οι ίδιοι το έγραψαν στα ρολά των μαγαζιών που άδειασαν, “Vive le ruissellement” (Ζήτω η διάχυση) σε ένα Franprix, “C’est pour les lycéens” (Αυτό είναι για τα λυκειόπαιδα) στο διπλανό Monoprix.

Πάνω στο πλιάτσικο στήνεται πάντα η δαιμονοποίηση: το παιδί γίνεται κλέφτης, ο κλέφτης τέρας, και το τέρας δεν έχει ούτε πολιτική ούτε θέση στην κοινωνία. Στο Παρίσι όμως το πλιάτσικο δεν ήταν γενικευμένο. Εκεί όπου έγινε θέαμα, χτύπησε τη λεωφόρο Montaigne, τα Champs-Élysées και την place Vendôme, γκέτο των πλουσίων όπου κανείς, πλην μιας πλούσιας τάξης, δεν ζει την καθημερινότητά του, σε μια μητρόπολη κομμένη σε θύλακες που δεν μοιράζονται ούτε χώρο ούτε ευκαιρίες. Αυτό δεν κάνει το πλιάτσικο αυτομάτως απελευθερωτικό. Το παιδί που τρέχει με μια τσάντα Louis Vuitton στον ώμο δεν καίει το είδωλο, το αρπάζει, και ζητάει θέση στο τραπέζι του

καπιταλιστικού φαντασιακού, όχι άλλο τραπέζι.

Οι βιτρίνες έγιναν πρωτοσέλιδα, η καύσιμη ύλη όμως βρίσκεται αλλού: στη δυσμένεια που προκαλείται στην απλή καθημερινότητα από την κοινωνική θέση του εξεγερμένου, όταν αυτή αποσταθεροποιείται και υπόκειται σε ακόμα μεγαλύτερες στερήσεις. Με πιο απλά λόγια, όταν η τιμή στα τρόφιμα, στα είδη πρώτης ανάγκης και στο καύσιμο ανεβαίνει ραγδαία, και φέτος το φθινόπωρο το πετρέλαιο κίνησης στη Γαλλία πιάνει τιμές ρεκόρ.

### **Η εποχή των νέων επαναστάσεων και η ανάγκη ενός πλαισίου**

Από το πετρέλαιο κίνησης ξεκίνησαν και τα Κίτρινα Γιλέκα το 2018. Ένα κίνημα ενάντια σε έναν φόρο καυσίμων βρέθηκε μέσα σε δύο εβδομάδες σε μια δυναμική συγκρούσεων που αυτονομήθηκε από τα αρχικά του αιτήματα, και όταν η κυβέρνηση πάγωσε τον φόρο, δεν γύρισε σπίτι του. Ο αγώνας είχε υποστεί “αλλοίωση”, είχε μεταμορφωθεί. Το να σπάσεις το πλαίσιο μέσα στο οποίο σε έκλεισαν είναι ήδη μια μορφή αυτονομίας· το να μην μπορείς έπειτα να θέσεις το δικό σου είναι το όριό της, και τα κίτρινα γιλέκα κατέληξαν σε μια σύγκρουση χωρίς όρια, πλαίσιο και στρατηγική αυτονομία. Δεν έφταιγε η βία· λάθος είναι να αντιπαραθέτουμε μηχανικά τα αιτήματα στη σύγκρουση, όπως κάνει σήμερα η Αριστερά με τους μαθητές. Έφταιγε ότι η σύγκρουση αποσυνδέθηκε από τις ανάγκες που τη γέννησαν, χωρίς να χτίσει δικές της δομές.

Εδώ βρίσκεται το κρίσιμο ερώτημα για τη σημερινή εξέγερση: μπορεί το υποκείμενό της να μετασχηματίσει τη διάχυτη οργή σε μια εξελισσόμενη δυναμική, να καθορίσει το πλαίσιο της σύγκρουσης και να υποχρεώσει τις υπόλοιπες δυνάμεις να το ακολουθήσουν; Το κράτος το ξέρει καλά, γι’ αυτό ψάχνει πανικόβλητο “ηγέτες” και “εκπροσώπους”, για να ξαναστήσει ένα πλαίσιο με αιτήματα, διαπραγμάτευση και λήξη. Προς το παρόν το πλαίσιο το ορίζουν ακόμα τα λυκειόπαιδα. Ο κίνδυνος όμως δεν είναι μόνο η καταστολή: στη Χιλή, η εξέγερση του 2019 πέρασε από τη συντακτική συνέλευση και την αριστερή κυβέρνηση για να

καταλήξει στην εκλογή της ακροδεξιάς, και η ίδια παγίδα στήνεται τώρα στη Γαλλία, με μια συνταγματική πρωτοβουλία της Αριστεράς που υπόσχεται στον “λαό” μια κυριαρχία που δεν θα ασκήσει ποτέ.

Ζούμε, λοιπόν, στην εποχή νέων επαναστάσεων. Η κοινωνική επανάσταση έχει μπει στο προσκήνιο με όρους που τους προανήγγειλαν όλες οι σύγχρονες εξεγέρσεις: αφορά πλέον την κοινωνική πλειοψηφία, γίνεται με όρους πλειοψηφίας και αμεσοδημοκρατίας, είναι ανοιχτή σε κάθε ενδεχόμενο στον δημόσιο χώρο, χαρακτηρίζεται από καθολική οριζοντιότητα και μένει μη διαμεσολαβούμενη από πρωτοπορίες, ηγεμονίες και ιδεολογίες. Τίποτα από αυτά δεν εγγυάται μια απελευθερωτική προοπτική· η οργή μπορεί να φέρει τη ρήξη, όχι όμως και την κατεύθυνσή της. Η μόνη εγγύηση είναι η συμμετοχή μας στη διαμόρφωση του νοήματος και η έμπρακτη παρέμβασή μας στους κοινωνικούς εμφυλίστους του εδώ και του τώρα, χωρίς την εξαντλητικότητα της αφηγηματικής μας “αυθαιρεσίας”: μια συμμετοχή που δεν περιμένει την εξέγερση να μας μοιάσει, ούτε αποδέχεται άκριτα κάθε βία, αλλά παλεύει να περιφρουρήσει μέσα στη σύγκρουση ένα πλαίσιο που δεν επιβάλλεται απ’ έξω και συνδέει την οργή με τις αιτίες της.

Ο Κυρίαρχος, άλλωστε, δεν κρύβεται πια πίσω από δυσθεώρητα τείχη· είναι επιμερισμένος στην κοινωνία, δικτυωμένος και εσωτερικευμένος. Σε κάθε εξέγερση η θεσμίζουσα κοινωνία ξεσπά μέσα στη θεσμιμένη και οι άνθρωποι θυμούνται ότι τους θεσμούς που τους κυβερνούν τους έφτιαξαν άνθρωποι. Γι’ αυτό κάθε εξέγερση είναι αντιεξουσιαστική στη γέννησή της, και το ζήτημα είναι τι γίνεται μετά τη γέννα: αν το περιεχόμενό της θα απλωθεί σε μια διαρκή αντιπαράθεση, κατακτώντας όλο και περισσότερα εδάφη. Επανάσταση σημαίνει να αποσπάσεις από τον εχθρό χώρο και χρόνο, κι αυτό έκαναν τα λυκειόπαιδα κάθε πρωί που έκλειναν το σχολείο τους, κάνοντας το προαύλιο τόπο συνάντησης και συνωμοσίας.

**Από την Αθήνα του 2008 στη Γαλλία του 2026**

Εμείς το ξέρουμε από πρώτο χέρι. Τον Δεκέμβρη του 2008 ήταν κι εδώ οι μαθητές που βγήκαν πρώτοι, μετά τη σφαίρα μπάτσου σε δεκαπεντάχρονο. Ο Δεκέμβρης ράγισε τη βιτρίνα της κανονικότητας, αλλά δεν έμεινε μια έκρηξη οργής: το αντιεξουσιαστικό του πλαίσιο συγκροτήθηκε μέσα στις καταλήψεις και στις συνελεύσεις και κράτησε επειδή κάποιοι το περιφρούρησαν, ως τις πλατείες του 2011. “Ο Δεκέμβρης δεν ήταν απάντηση αλλά ερώτηση”, έγραψαν οι τοίχοι.

Τώρα η ερώτηση δεν θα ξαναζωντανέψει ως επέτειος, και ούτε θα έπρεπε. Οι όροι υπάρχουν: η ακρίβεια, τα νοίκια που καταπίνουν τον μισθό, οι φοιτητές και οι μαθητές σε διαρκή πίεση και με μια μόνιμη ανασφάλεια για το μέλλον τους, η οργή για τα Τέμπη που γεμίζει τους δρόμους κάθε χειμώνα από το 2023 και βρίσκει κάθε φορά μπροστά της τους διαύλους της ανάθεσης. Αυτό που λείπει είναι η ικανότητα να ορίσουμε εμείς το πλαίσιο: να μη ζητήσουμε απλώς φθηνότερα τρόφιμα, αλλά να ρωτήσουμε ποιος αποφασίζει για τα τρόφιμα, και να μην αφήσουμε κάθε έκρηξη να γίνει αίτημα προς το κράτος, ψηφοδέλτιο ή δικογραφία.

Στεκόμαστε δίπλα στα αδέρφια μας στη Γαλλία: στα δεκαπεντάχρονα με τα σπασμένα σαγόνια και τα χαμένα μάτια, στους κρατούμενους μαθητές, στις γειτονιές που η Δημοκρατία θυμάται μόνο όταν καίγονται. Όχι ως θεατές από μακριά, αλλά ως κομμάτι της ίδιας ερώτησης, που τη θέσαμε κι εμείς στους δρόμους της Αθήνας και δεν την έχουμε απαντήσει ακόμα. Τη Chanel ας τη λυπηθούν, ας τη νοιαστούν και ας την αποζημιώσουν οι ασφαλιστικές. Εμείς μετράμε πόσος χώρος και πόσος χρόνος αποσπάστηκε, αλλά και πόσος θα μείνει δικός μας όταν σβήσουν οι φωτιές.

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας